

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Strategian lähtökohdat on esitelty luonnoksessa hyvin, ja luonnon monimuotoisuuden nykytilaa ja Suomen kansainvälisiä sitoumuksia on avattu kattavasti.

Luonnoksen lähtökohtaosiossa ei ole kuitenkaan käsitelty muiden strategioiden tai ohjelmien yhtymäkohtia luonnokseen eikä mahdollisia yhteisvaikutuksia.

Lähtökohdissa ei ole riittävästi huomioitu sitä, että luonnon monimuotoisuus lisääntyy pinta-alayksikköä kohden siirryttäessä pohjoisesta etelään. Asiasta on lyhyt maininta, vaikka lähtökohtana tulisi olla luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen tähtäävien toimien järkevä ja tehokas kohdentaminen kansallisesti. Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja parantaminen samalla pinta-alayksiköllä on tehokkaampaa mitä etelämpänä toimia tehdään verrattuna laji- ja luontotyyppikirjoltaan vaatimattomampaan pohjoiseen.

Lähtökohdissa olisi lisäksi hyvä huomioida vallitseva todellisuus, jossa Suomi on ulkoistanut suuren osan esimerkiksi raaka-ainetuotannostaan aiheuttaen toiminnallaan haitallisia vaikutuksia biodiversiteetille muualla maailmassa. Suomessa toteutettuna useiden eri maankäyttömuotojen aiheuttamat vaikutukset biodiversiteetille ja ilmastolle, jäisivät pienemmiksi kuin nykyisen ulkoistamispolitiikan seurauksena.

Vastuuta luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta tulisikin tarkastella myös globaalilla tasolla, vaikka strategian avulla ohjataan kansallisia toimia. Strategian lähtökohdissa tulisi esitellä IUCN:n punaisen kirjan mukainen laji- ja luontotyyppijakauma sekä endeemisten lajien määrällinen

esiintyminen niin kansallisella kuin globaalillakin tasolla toimenpiteiden järkevän määrittelyn, kohdistamisen kuin päätöksenteonkin pohjaksi.

Nykyinen suojelualueverkosto, ja eritasoisten suojelualueiden ja -ohjelmien kohdentuminen kansallisella tasolla tulisi tunnistaa lähtökohdissa. Pohjois-Suomen osalta EU:n biodiversiteettistrategian mukaiset tavoitteet täyttyvät jo, joten uusien, luonnon monimuotoisuuden turvaamista edistävien suojelu- ja ennallistamistoimien kohdentamista valtakunnallisesti tulisikin ohjata pääsääntöisesti niille alueille, joilla EU:n biodiversiteettistrategian mukaiset tavoitteet eivät vielä täyty.

3.1 ja 3.2 Päätavoite ja tarkemmat tavoitteet

Päätavoite ”Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy” sekä sen alla esitetyt alatavoitteet ovat kannatettavia, mutta vaativat osin tarkennuksia. Strategiassa tulisi paremmin esittää, millä toimilla ja mekanismeilla, ja mihin kohdistettuina tavoitteet voisivat olla saavutettavissa.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Luonnon tilaa koskevat tavoitteet ovat tärkeitä. Haluamme korostaa, että suojelualueiden lisäksi talousmetsillä on merkittävä rooli luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja vahvistamisessa. Metsien käyttöä ja hoitoa tulee edistää niin että metsiä voidaan kannattavasti hyödyntää eri elinkeinojen tarpeisiin samalla, kun niiden luonnonhoidosta ja monimuotoisuudesta pidetään huolta. Jo nyt metsätaloudessa tehdään paljon vapaaehtoisia toimia, jotka turvaavat luonnon monimuotoisuutta (esim. säästöpuiden jättäminen, lahoppuut, suojavyöhykkeet).

Luonnon tilan seurantaan liittyvät mittareiden ja työkalujen kehittämiseen tarvitaan panostuksia. Tarvitaan luotettavaa faktaa luonnon tilasta sekä kaikille yhteisiä mittareita vaikutusten seurantaan.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

Esitetyn strategian tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä Suomen maa- ja vesialueiden pinta-alasta on suojeltu 30 %. Tämä sisältäisi lakisääteiset suojelualueet ja niitä tukevat luonnon monimuotoisuutta turvaavat alueet. Lisäksi tavoitteena on että 10 % pinta-alasta on tiukasti suojeltua. Tavoitteeseen liittyy epävarmuuksia, koska esimerkiksi 30 %:n tavoitteeseen sisältyvien suojelua tukevien alueiden määrittely on tarkentumatta. Yleisesti Suomen suojelua koskevien määritelmien ja tulkintojen tulisi olla linjassa muiden EU-maiden kanssa.

Esitetystä strategiasta sitoudutaan suojelemaan tiukasti kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät 2030 mennessä, ja vuonna 2035 metsämaasta tulee olla suojeltua vähintään 10 %. Strategiassa asetetut kunnianhimoiset tavoitteet suojelupinta-aloista on määritelty valtakunnallisiksi.

Lapissa suojeluaste on nykyisellään jo erittäin korkea muihin maakuntiin nähden, kolmannes maakunnan pinta-alasta on eriaistisen suojelun piirissä. Lisäksi suurin osa Lapin metsä- ja suoalueista on valtio-omisteisia. Lapin maakunnassa metsä- ja kitumaasta on lakisääteisesti suojeltu 25 % ja metsämaasta 14 %, tämän lisäksi tulee talousmetsien yhteydessä tapahtuva suojelu, sekä alueet, joilla esimerkiksi metsätaloutta on rajoitettu tutkimus- tai virkistyskäytön, luontaistalouden sekä maisemallisten arvojen vuoksi (Metsien suojelu Lapissa -infografiikka; Luken tilasto).

Uusien suojelutoimien ei tule painottua maakuntiin, joissa suojelupinta-alaa on jo runsaasti, vaan toimia tulee kohdentaa sinne missä suojeluaste on alhaisempi. Suojelun tasaisempi jakautuminen maakuntiin tukisi alueellisen oikeudenmukaisuuden saavuttamista sekä kansalaisten että elinkeinojen näkökulmasta. Uudet suojelu- ja ennallistamistoimet tulee suunnitella ja sijoittaa siten, että suojelualueverkosto jakautuu tasaisesti koko Suomeen.

On myös tärkeä varmistaa, että suojelun ja toteutettavien toimien taustalla olevat keskeiset käsitteet on täsmällisesti määritelty ja kaikkien samalla tavalla ymmärrettävissä. Jos määritelmät ovat tulkinnanvaraisia, ne voivat lisätä konfliktien riskiä.

Metsien suojelun osalta strategiassa korostuu valtion maiden rooli. Valtion mailla toteutettavan suojelun rinnalla painopistettä tulee asettaa metsien suojeluun metsänomistajalle vapaaehtoisilla suojeluohjelmilla, joille on varmistettava riittävä rahoitus.

Pohjoisessa puuraaka-ainetta jalostava biotuoteteollisuus on keskeinen toimiala ja siihen on myös investoitu merkittävällä tavalla. Suomalaisen biotuoteteollisuuden kilpailukyvyyn kannalta on tärkeää, että raaka-aineen saanti turvataan kestäväällä tavalla. Sama pätee mm. metallinjalostukseen. Kotimaisen raaka-aineen saantia onkin pyrittävä kasvattamaan ja tukemaan, jolloin myös globaalin tason biodiversiteettivaikutuksia ja ilmastopäästöjä voidaan vähentää. Toimenpiteet, joilla strategian tavoitteisiin pyritään, eivät saa johtaa elinkeinoelämän ja toimintojen ulkoistamiseen Suomesta.

Lapissa on tärkeää varmistaa, että samalla kun pidetään huolta luonnon monimuotoisuudesta, niin varmistetaan pohjoisen tärkeiden elinkeinoalojen, eli metsäsektorin, matkailun ja kaivostoiminnan toimintaedellytykset sekä uusiutuvan energian rakentamisen mahdollisuudet.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

-

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

Luonnon monimuotoisuusstrategialuonnoksessa tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavia toimenpiteitä ei ole määritelty, vaan toimintasuunnitelman on todettu olevan erillinen dokumentti. Mielestämme toimintasuunnitelma ja strategia tulisi esittää yhdessä, jotta kokonaisuuden arviointi olisi helpompaa.

Esitettyyn luonnon monimuotoisuusstrategiaan tarvitaan nykyistä kattavampi vaikutusten arviointi, joka huomioi myös vaikutukset elinkeinoille ja Suomen eri alueille. Lisäksi tarvitaan kokonaisvaikutusten arviointi suhteessa muihin luonnon monimuotoisuutta käsitteleviin strategioihin ja ohjelmiin. Arvioinnin tulee sisältää myös eri maankäyttömuotojen mahdollisen ulkoistamisen seurauksena Suomen rajojen ulkopuolelle siirrettyjen biodiversiteetti- ja ilmastovaikutusten arvioinnin.

Baas Hanna
Lapin kauppakamari